

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Federalno tužilaštvo
Federacije Bosne i Hercegovine

I N F O R M A C I J A
O PRIMJENI KRIVIČNOG ZAKONA
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE I
STANJU KRIMINALITETA U
FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE
U 2019. GODINI

Sarajevo, maj 2020. godine

BOSNA I HERCEGOVINA FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE FEDERALNO TUŽILAŠTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Adresa: Valtera Perića 15/II, 71000 Sarajevo **Telefon:** 033 212 529 - centrala, **Telefon i fax:** 033 442 614 - glavni federalni tužilac

Telefaks: 033 208 361 **Elektronska pošta:** ftuzba@bih.net.ba, **Web stranica:** ft-fbih.pravosudje.ba

Sadržaj

Sadržaj.....	2
OPŠTE NAPOMENE	3
PRIMJENA KRIVIČNOG ZAKONA FBiH	4
Organizacija tužilaštava u FBiH	4
Kadrovska i materijalna osposobljenost kantonalnih tužilaštava i Federalnog tužilaštva FBiH	4
Nadzor rada u predmetima ratnih zločina	6
Osvrt na kaznenu politiku sudova	12
Rješavanje prijava i istraga u 2019. godini u kantonalnim tužilaštvima	13
Primjena Krivičnog zakona FBiH sa posebnim osvrtom na pojedina krivična djela	14
a) Podaci o najbrojnim krivičnim djelima	15
b) Angažovanje kantonalnih tužilaca u primjeni Krivičnog zakona FBiH ..	19
c) Druge okolnosti od uticaja na efikasnost rada kantonalnih tužilaštava u primjeni Krivičnog zakona FBiH	19
PREPORUKE	21

OPŠTE NAPOMENE

Saglasno ustavnom i državno-pravnom ustrojstvu Bosne i Hercegovine, u Bosni i Hercegovini postoje četiri odvojena pravna sistema na četiri različita nivoa vlasti: Bosna i Hercegovina (BiH), Federacija Bosne i Hercegovine (FBiH), Republika Srpska (RS) i Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine (BD BiH). U navedenim pravnim sistemima krivično zakonodavstvo je odvojeno i nezavisno jedno od drugog, što znači da, kada je u pitanju krivično zakonodavstvo, svi navedeni nivoi državne vlasti imaju vlastite krivične zakone.

Krivično zakonodavstvo FBiH prvenstveno čine dva osnovna zakonska akta, Krivični zakon FBiH i Zakon o krivičnom postupku FBiH, ali osim njih, federalno krivično zakonodavstvo čine i zakonski propisi o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka, policiji, izvršenju krivično-pravnih sankcija, amnestiji, pomilovanju, sudovima i tužilaštvima, kao i posebni zakoni u kojima su, pored Krivičnog zakona FBiH, propisana posebna krivična djela.

Krivični zakon FBiH usvojio je Parlament FBiH na sjednici Predstavničkog doma od 08.07.2003. godine i sjednici Doma naroda od 09.07.2003. godine, a isti je proglasio Predsjednik FBiH ukazom broj: 01-529/03 od 28.07.2003. godine. Ovaj Zakon objavljen je u „Službenim novinama FBiH“ broj: 36/03 od 29.07.2003. godine, a stupio je na snagu 01.08.2003. godine. Krivični zakon FBiH do danas je više puta mijenjan.¹

Sadržaj Krivičnog zakona FBiH u suštini je strukturiran u dva dijela, i to: opšti dio (Glava I – XIV) i posebni dio (Glava XV – XXXIII), dok su u Glavi XXXIV sadržane prijelazne i završne odredbe. U opštem dijelu ovog zakona propisane su odredbe o opštim institutima krivično-materijalnog prava, dok su u posebnom dijelu propisana krivična djela, a to su: Glava XV – Krivična djela protiv ustavnog ustrojstva Federacije, Glava XVI – Krivična djela protiv života i tijela, Glava XVII – Krivična djela protiv slobode i prava čovjeka i građanina, Glava XVIII – Krivična djela terorizma, Glava XIX – Krivična djela protiv polne slobode i morala, Glava XX – Krivična djela protiv braka, porodice i mladeži, Glava XXI – Krivična djela protiv zdravlja ljudi, Glava XXII – Krivična djela protiv privrede, poslovanja i bezbjednosti platnog saobraćaja, Glava XXIII – Krivična djela iz oblasti poreza, Glava XXIV – Krivična djela protiv radnih odnosa, Glava XXV – Krivična djela protiv imovine, Glava XXVI – Krivična djela protiv okoline, poljoprivrede i prirodnih dobara, Glava XXVII – Krivična djela protiv opšte bezbjednosti ljudi i imovine, Glava XXVIII – Krivična djela protiv bezbjednosti javnog saobraćaja, Glava XXIX – Krivična djela protiv pravosuđa, Glava XXX – Krivična djela protiv javnog reda i pravnog saobraćaja, Glava XXXI – Krivična djela podmićivanja i krivična djela protiv službene i druge odgovorne dužnosti, Glava XXXII –

¹ „Službene novine FBiH“ broj: 37/03, 21/04, 69/04, 18/05, 42/10, 42/11, 59/14, 76/14, 46/16 i 75/17.

Krivična djela protiv sistema elektronske obrade podataka, Glava XXXIII
Krivična djela protiv oružanih snaga FBiH.²

PRIMJENA KRIVIČNOG ZAKONA FBiH

Organizacija tužilaštava u FBiH

Primjenu Krivičnog zakona FBiH prvenstveno obezbjeđuju tužilaštva, s obzirom da su ona samostalni državni organi kojima je povjerena funkcija otkrivanja i gonjenja izvršilaca krivičnih djela.

Tužilačku organizaciju u FBiH čini deset kantonalnih tužilaštava³ i Federalno tužilaštvo FBiH. Prava, obaveze i nadležnost tužilaštava u FBiH utvrđeni su u deset zakona o kantonalnim tužilaštvima, Zakonom o Federalnom tužilaštvu FBiH, Zakonom o krivičnom postupku FBiH, Zakonom o sudovima u FBiH, te drugim zakonima u krivično-pravnoj, ali i drugim pravnim oblastima. Kantonalna tužilaštva svoje osnovne funkcije vršila su u 2019. godini pred 33 općinska suda i 10 kantonalnih sudova u prvostepenom i drugostepenom krivičnom postupku na području svakog kantona, dok Federalno tužilaštvo FBiH postupa pred Vrhovnim sudom FBiH u drugostepenom krivičnom postupku po žalbama na odluke kantonalnih sudova donesene u prvostepenom krivičnom postupku, s tim da ovo tužilaštvo može postupati i pred svim sudovima u FBiH, u skladu sa odredbama Zakona o Federalnom tužilaštvu FBiH. Ovo ovlaštenje Federalnog tužilaštva FBiH proizilazi iz načela subordinacije i načela supstitucije, prema kojem više tužilaštvo konzumira sva prava nižih tužilaštava i može ih supstituirati pred mjesno nadležnim sudovima.

Kadrovska i materijalna osposobljenost kantonalnih tužilaštava i Federalnog tužilaštva FBiH

Ukupan broj tužilaca koji su faktički obavljali funkciju u 2019. godini manji je u odnosu na broj tužilačkih pozicija koji je sistematizovan aktima o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji tužilaštava, odnosno u odlukama o broju tužilaca u tužilaštvima. Dinamika popunjavanja upražnjenih tužilačkih pozicija u

² Glava XXXIII brisana je članom 69. Zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakona FBiH, „Službene novine FBiH“ broj: 42/10.

³ Kantonalna tužilaštva u FBiH su: Kantonalno tužilaštvo Unsko-sanskog kantona sa sjedištem u Bihaću (KT USK), Kantonalno tužilaštvo Bosansko-podrinjskog kantona sa sjedištem u Goraždu (KT BPK), Kantonalno tužilaštvo Srednjobosanskog kantona sa sjedištem u Travniku (KT SBK), Kantonalno tužilaštvo Zeničko-dobojskog kantona sa sjedištem u Zenici (KT ZDK), Kantonalno tužilaštvo Posavskog kantona sa sjedištem u Orašju (KT PK), Kantonalno tužilaštvo Tuzlanskog kantona sa sjedištem u Tuzli (KT TK), Kantonalno tužilaštvo Hercegovačko-neretvanskog kantona sa sjedištem u Mostaru (KT HNK), Kantonalno tužilaštvo Zapadno-hercegovačkog kantona sa sjedištem u Širokom Brijegu (KT ZHK), Kantonalno tužilaštvo Kantona Sarajevo sa sjedištem u Sarajevu (KT KS) i Kantonalno tužilaštvo Kantona 10 sa sjedištem u Livnu (KT K10).

kantonalnim tužilaštvima direktno je ovisna o raspoloživim budžetskim sredstvima u kantonima, iz čega proizilazi da će i u narednom periodu postizanje pune popunjenosti, a time i povećanje efikasnosti rada kantonálnih tužilaštava ovisiti o mogućnostima obezbjeđenja budžetskih sredstava. Stav je Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH da se popunjavanju upražnjenih tužilačkih pozicija pristupa tek po obezbjeđenju potrebnih budžetskih sredstava za imenovanje tužilaca.

Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH je na sjednici od 25.04.2012. godine utvrdilo kriterije za određivanje potrebnog broja uposlenika u tužilaštvima prema kojima je određeno da omjer broja radnih mjesta uposlenika u odnosu na sistematizovan broj tužilaca iznosi najviše dva uposlenika na jednog tužioca, a da omjer stručnih saradnika iznosi jedan stručni saradnik na tri tužioca. Kada se ovi kriteriji praktično primjene u unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u tužilaštvima, proizilazi da u kantonalnim tužilaštvima nedostaje znatan broj stručnih saradnika i daktilografa. Struktura pozicija stručnih saradnika uključuje pravnike, psihologe, istražitelje, saradnike za ekonomske poslove i saradnike za odnose s javnošću, te iz navedenog proizilazi da je značajan broj radnih mjesta stručnih saradnika, koja su predviđena pravilnicima o sistematizaciji, ostalo nepopunjeno u ovom izvještajnom periodu. Kako zapošljavanje ovih kategorija zaposlenika zavisi od obezbjeđenja budžetskih sredstava, a imajući u vidu nepovoljne društveno-ekonomske prilike na svim nivoima vlasti u zemlji, očito je da će nemogućnost obezbjeđenja budžetskih sredstava direktno uticati na efikasnost rada u kantonalnim tužilaštvima i u narednom periodu. To takođe ima značajan uticaj i na mogućnost zapošljavanja onih stručnih saradnika koji imaju specijalističke kvalifikacije i znanja (psiholozi, pedagozi, defektolozi, ekonomisti i dr.), a čije zapošljavanje u kantonalnim tužilaštvima pretpostavljaju propisi iz oblasti maloljetničkog prestupništva (Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku), ali i opravdani društveni zahtjevi za efikasnijom borbom protiv organizovanog i privrednog kriminala i korupcije, zaštitom svjedoka, odnosno efikasnijim rješavanjem predmeta ratnih zločina.

Dostignuti stepen materijalno-tehničke osposobljenosti kantonálnih tužilaštava nije na potrebnom nivou, te je izvjesno da se i u narednom periodu mora povesti veća briga za poboljšanje uslova smještaja i materijalno-tehničkog osposobljavanja ovih tužilaštava. Činjenica je da je materijalni položaj tužilaca u BiH, koji je bio ujednačen u 2006. godini, u procesu reforme plata donošenjem zakona o platama sudija i tužilaca (na svim nivoima) i protekom vremena, postao neujednačen i destimulirajući za rad tužilaca. Stoga bi bilo važno da VSTV BiH analizira stanje i utvrdi uzroke koji su doveli do neujednačenosti, te preduzme inicijative prema nadležnim organima kako bi se otklonile neopravdane razlike u materijalnom položaju tužilaca.

Nadzor rada u predmetima ratnih zločina

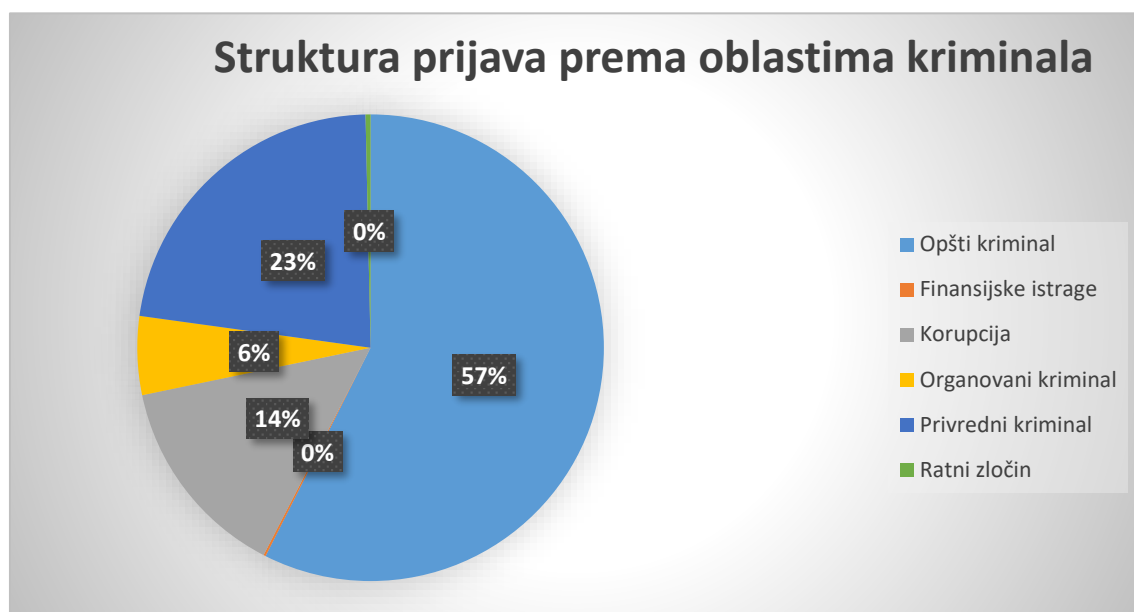
Nadzor rada od strane Federalnog tužilaštva FBiH u predmetima ratnih zločina⁴ odvijao se kroz kontrolu predmeta u žalbenom postupku, donošenje odluka po pritužbama na odluke kantonalnih tužilaštava o obustavi i neprovođenju istrage, kontrolu optužnica u ovim predmetima, kao i kroz redovnu razmjenu informacija, putem davanja uputa i sugestija kantonalnim tužiocima u rješavanju predmeta ratnih zločina. Nadležnim tijelima uredno su dostavljena četiri kvartalna i četiri finansijska izvještaja, te šestomjesečni i godišnji izvještaj o radu, kao i dva izvještaja na obrascima OSCE-a. Iz navedenih izvještaja je vidljiv značajan napredak u procesuiranju predmeta ratnih zločina, te je prikazan ostvareni cilj predviđen Memorandumom, a to je da se, do kraja 2018. godine, riješi 50% predmeta ratnih zločina evidentiranih u kantonalnim tužilaštvima na dan 05.07.2013. godine, a u narednom periodu nastavi sa smanjenjem broja neriješenih predmeta. Potpisani memorandum o razumijevanju sa Nadzornim tijelom za praćenje provođenja Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina i pružanje budžetske podrške tužilaštvima iz sredstava IPA 2012/2013 fondova, a sada IPA 2017, te zapošljavanje određenog broja tužilaca i zaposlenika u tužilaštvima direktno su uticali na smanjenje broja neriješenih predmeta ratnih zločina. Iz rezultata rada zabilježenih u 2019. godini proizilazi da je svako pojedino kantonalno tužilaštvo uspjelo da realizuje obavezu predviđenu MoR-om, te riješi i više od predviđenih 50% koji su planirani da se okončaju do kraja 2018. godine iz kvote zatečenih predmeta ratnih zločina u tim tužilaštvima.

U toku je proces odobravanja izmijenjene Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina, koji je evidentno u zastoju, a čiji fokus predstavljaju prevashodno pravosudni aspekti problematike rješavanja predmeta ratnih zločina. Ova strategija predstavlja strateški dokument za iznalaženje sistemskog pristupa rješavanja velikog broja predmeta ratnih zločina koji se nalaze pred pravosuđem u BiH. Broj predmeta ratnih zločina koji se upućuju na procesuiranje u tužilaštva u Federaciji BiH je trenutno u opadanju, a očekuje se da će rasti, odnosno da će znatno veći broj ovih predmeta biti procesuiran od strane pravosudnih institucija u entitetima nakon što se usvoji izmijenjena Državna strategija za rad na predmetima ratnih zločina i nakon što se u skladu sa istom, manje složeni predmeti ustupe entitetskim tužilaštvima.

⁴ Početkom 2017. godine, u okviru IPA projekta 2013 – “Unapređenje rada na predmetima ratnih zločina u BiH”, potpisan je Interni finansijski Memorandum o razumijevanju o zajedničkim aktivnostima u cilju realizacije odredbi Grant sporazuma. Krajem 2019. godine, potpisan je novi Interni finansijski Memorandum o razumijevanju o zajedničkim aktivnostima u cilju realizacije odredbi Grant sporazuma u okviru IPA projekta 2017. godine.

Ostvareni obim i rezultati rada kantonalnih tužilaštava u primjeni Krivičnog zakona FBiH⁵

U toku 2019. godine, kantonalna tužilaštva u FBiH **primila su ukupno prijava** protiv **18.864** punoljetna lica (**13.662** predmeta), pa su, s obzirom da su na kraju 2018. godine ostale neriješene prijave iz prethodnih godina protiv **9.836** lica (**5.251** predmet), imala ukupno u radu prijave protiv **28.700** lica (**18.913** predmeta). Od navedenog ukupnog broja prijava u radu prijavljeno je **20.531** lice u oblasti opšteg kriminala, **88** lica u oblasti finansijskih istraga, **2.634** lica u oblasti korupcije, **1.145** lica u oblasti organizovanog kriminala, **4.215** lica u oblasti privrednog kriminala, a **87** lica u oblasti ratnih zločina (omjer prikazan na grafikonu 1).

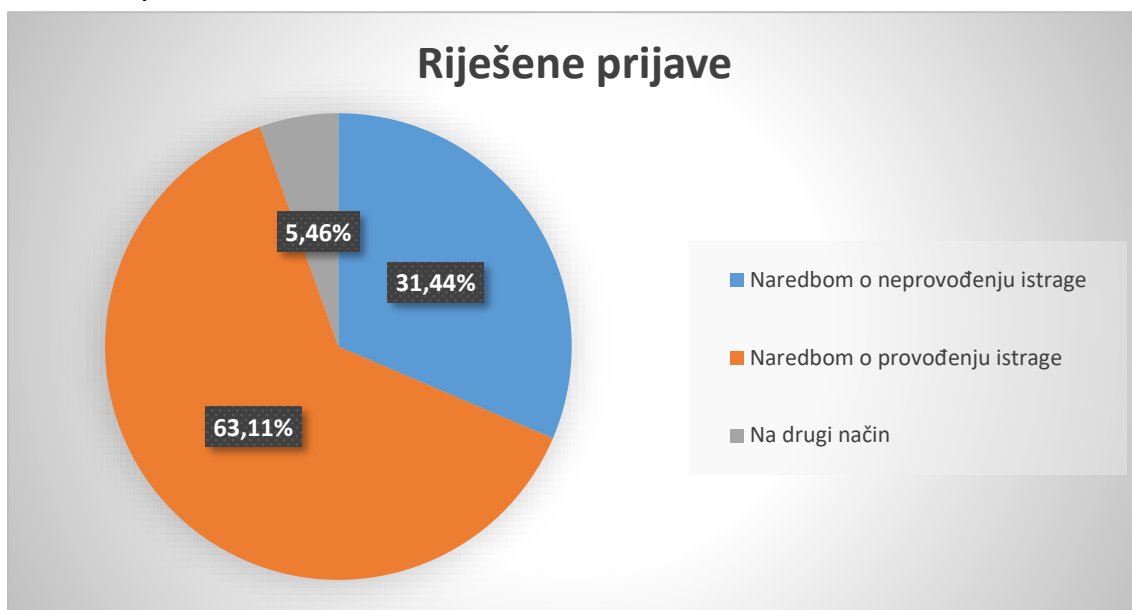
Grafikon 1

Kantonalna tužilaštva su u 2019. godini **riješila ukupno prijava** protiv **18.800** lica (**13.346** predmeta) ili **70,57%** i to u oblasti opšteg kriminala **14.532** lica, **29** lica u oblasti finansijskih istraga, **1.406** lica u oblasti korupcije, **574** lica u oblasti organizovanog kriminala, **2.208** lica u oblasti privrednog kriminala, te **51** lice u oblasti ratnih zločina.

Na kraju 2019. godine **ostale su neriješene prijave** protiv **9.847** lica (**5.534** predmeta), od čega u oblasti opšteg kriminala **5.957** lica, **59** lica u oblasti finansijskih istraga, **1.225** lica u oblasti korupcije, **574** lica u oblasti organizovanog kriminala, **2.208** lica u oblasti privrednog kriminala, a **36** lica u oblasti ratnih zločina.

⁵ Statistički podaci sadržani u ovoj informaciji preuzeti su iz SIPO sistema Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH. U pojedinim slučajevima pojaviće se manja odstupanja od matematičkog zbira ("neriješeno iz prethodnog perioda" + "primljeno u izvještajnom periodu" = "ukupno u radu") iz razloga što se u pojedinim predmetima lica "dodaju" kad je predmet već u fazi istrage pa se to lice pojavi u "ukupno u radu", a da ga nema ni u "neriješeno iz prethodnog perioda", ni u "primljeno u izvještajnom periodu".

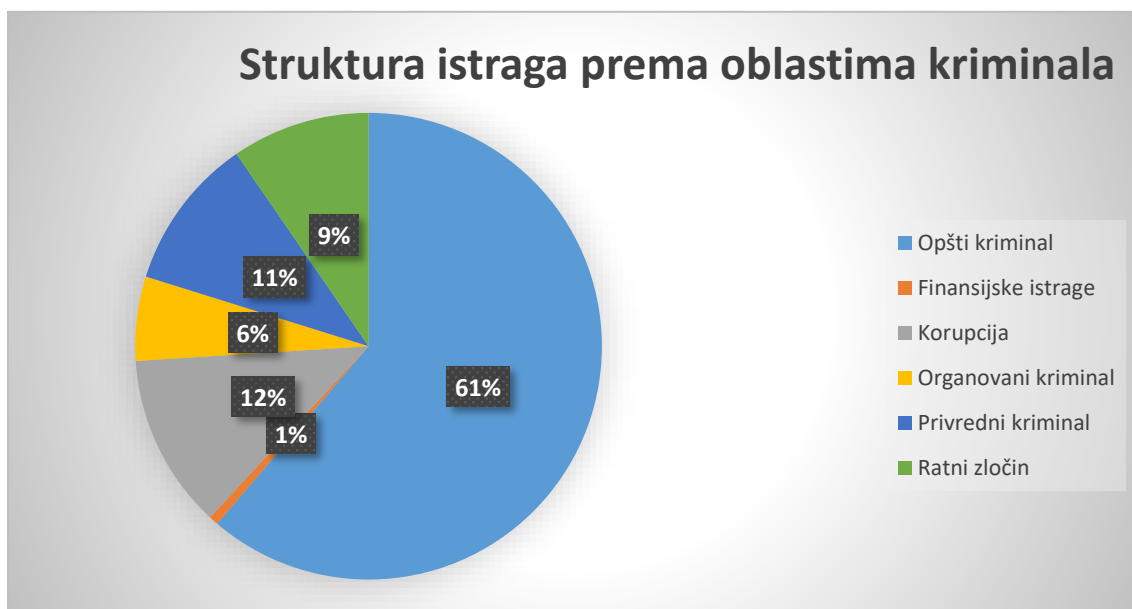
Od ukupnog broja riješenih prijava u toku 2019. godine (**18.800** po licima), kantonalna tužilaštva su u odnosu na **5.910** lica (**3.604** predmeta) **donijela naredbe o neprovođenju istrage (31,44%** omjer riješenih prijava prikazan na grafikonu 2).

Grafikon 2

Broj neriješenih prijava je na kraju 2019. godine povećan sa **9.836** prijavljenih lica (**5.251** predmet) u 2018. godini na **9.847** prijavljenih lica (**5.534** predmeta) ili za **5,39%**.

Kantonalna tužilaštva su u 2019. godini **naredila provođenje istrage** protiv **11.864** lica (**9.179** predmeta), tako da su, imajući u vidu da su na kraju 2018. godine ostale neriješene istrage iz prethodnih godina protiv **3.256** lica (**1.774** predmeta), imala ukupno istraga u radu protiv **15.120** lica (**10.953** predmeta), od čega **12.283** lica u oblasti opšteg kriminala, **46** lica u oblasti finansijskih istraga, **861** lica u oblasti korupcije, **736** lica u oblasti organizovanog kriminala, **843** lica u oblasti privrednog kriminala, a **351** lice za ratne zločine (grafikon 3).

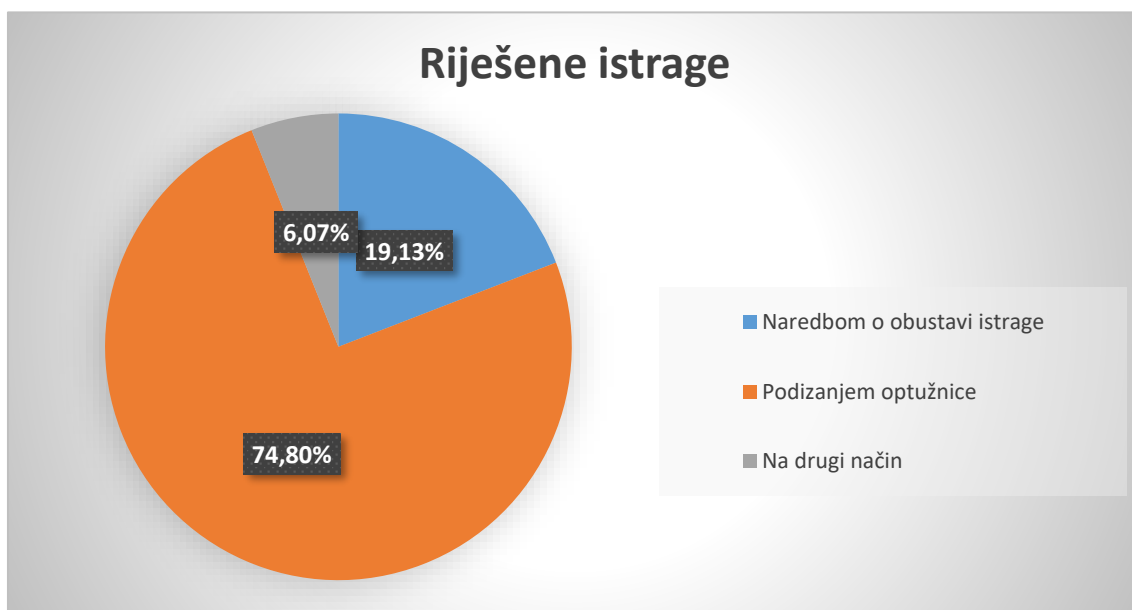

Grafikon 3

U 2019. godini kantonalna tužilaštva su **riješila ukupan broj istraga** protiv **11.911** lica (**9.243** predmeta) ili **78,78%** od ukupnog broja istraga u radu u 2019. godini, i to u oblasti opšteg kriminala **10.390** lica, **10** lica u oblasti finansijskih istraga, **482** lica u oblasti korupcije, **468** lica u oblasti organizovanog kriminala, **450** lica u oblasti privrednog kriminala, a **111** lica u oblasti ratnih zločina.

Na kraju 2019. godine **ostale su neriješene istrage** protiv **3.207** lica (**1.710** predmeta), i to u oblasti opšteg kriminala **1.893** lica, **36** lica u oblasti finansijskih istraga, **379** lica u oblasti korupcije, **266** lica u oblasti organizovanog kriminala, **393** lica u oblasti privrednog kriminala, a **240** lica u oblasti ratnih zločina.

Kantonalna tužilaštva su, u protekloj godini, od ukupnog broja riješenih istraga (**11.911** po licima), **obustavila istrage** protiv **2.278** lica (**1.503** predmeta) ili **19,13%** od ukupnog broja riješenih istraga po licima (omjer riješenih istraga prikazan na grafikonu 4)

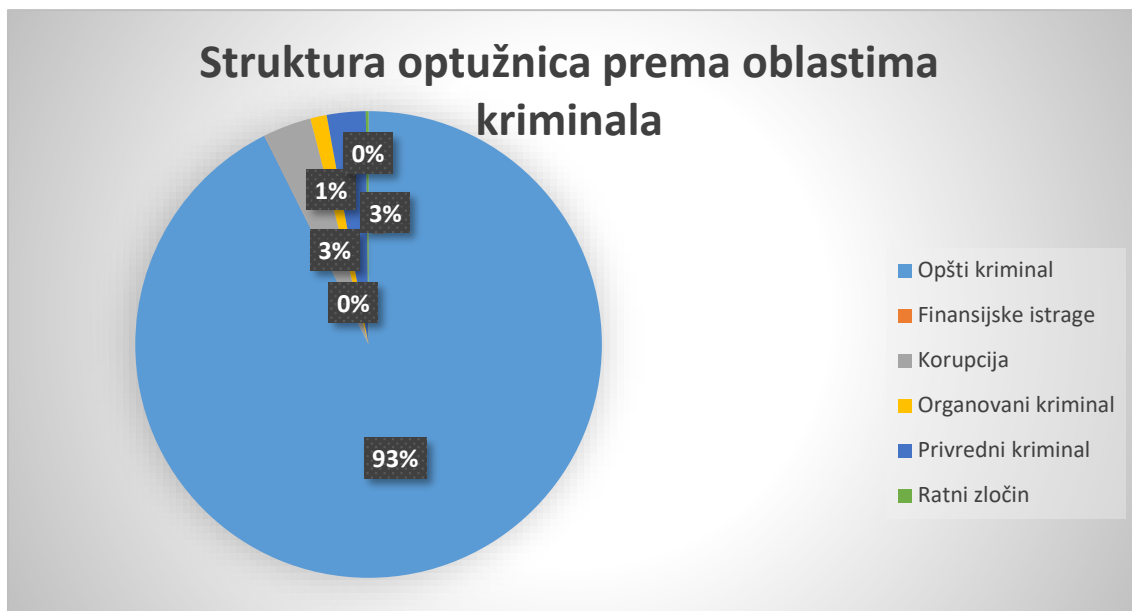

Grafikon 4

Broj neriješenih istraga je na kraju 2019. godine smanjen sa ukupnog broja neriješenih istraga protiv **3.256** lica (**1.774** predmeta) u 2018. godini, na **3.207** lica pod istragom (**1.710** predmeta) ili za **3,61%**.

U toku 2019. godine kantonalna tužilaštva su **podigla ukupan broj optužnica** protiv **8.912⁶** lica (**7.563** predmeta), i to u oblasti opšteg kriminala protiv **8.427** lica, u oblasti finansijskih istraga protiv 1 lica, u oblasti korupcije protiv 220 lica, u oblasti organizovanog kriminala protiv 66 lica, u oblasti privrednog kriminala protiv 187 lica, a u oblasti ratnih zločina protiv 11 lica (prikazano na grafikonu 5).

⁶ Dvije optužnice protiv dva lica se vode kao izmijenjene.

Grafikon 5

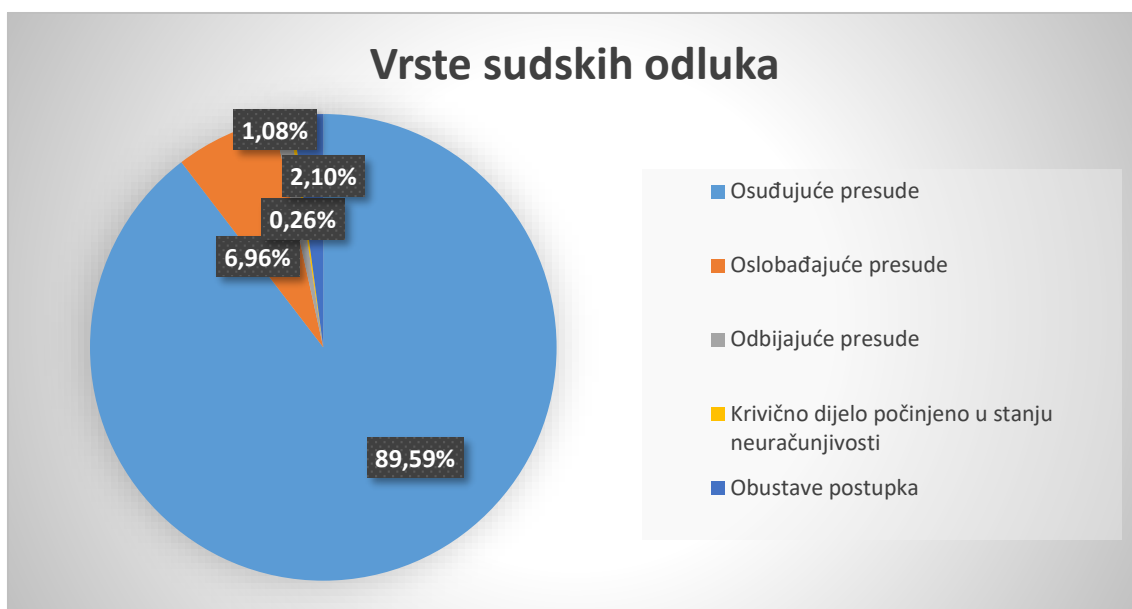
Do kraja 2019. godine bile su **potvrđene optužnice** protiv **9.273** lica (**7.794** predmeta). Posmatrajući strukturu podignutih optužnica, vidno je da su od ukupnog broja podignutih optužnica, podignute optužnice s kaznenim nalogom⁷ protiv **3.015** lica (**2.732** predmeta), optužnice sa sporazumom o priznanju krivnje protiv **63** lica (**51** predmet), a optužnice bez kaznenog naloga protiv **5.832** optužena lica (**4.778** predmeta).

U 2019. godini optuženo je **8.912** lica (**7.563** predmeta), a u 2018. godini **9.640** lica (**8.063** predmeta), što znači da je u ovom izvještajnom periodu optuženo **728** lica manje (**500** predmeta), ili za **7,55%** manje u odnosu na 2018. godinu.

Provodeći postupke suđenja po potvrđenim optužnicama kantonalnih tužilaštava, općinski i kantonalni sudovi su u 2019. godini **donijeli odluke** u odnosu na **10.328** lica (**8.567** predmeta), od čega u oblasti opšteg kriminala za **9.749** lica, u oblasti korupcije za **237** lica, u oblasti organizovanog kriminala za **26** lica, u oblasti privrednog kriminala za **293** lica, a u oblasti ratnih zločina u odnosu na **23** lica.

Od tog ukupnog broja odluka, **donesene su osuđujuće presude** protiv **9.253** lica (**7.776** predmeta) ili **89,59%**, **oslobađajuće presude** u odnosu na **719** lica (**514** predmeta) ili **6,96%** i **odbijajuće presude** u odnosu na **112** lica (**74** predmeta) ili **1,08%**. Donesene su presude u odnosu na **27** lica (**26** predmeta) kojima je **utvrđeno da je predmetno djelo za koje se optuženi tereti počinjeno u stanju neuračunljivosti** ili **0,26%**. Sudovi su rješenjem **obustavili krivični postupak** protiv **217** lica (**177** predmeta) ili **2,10%** (što je vidljivo iz grafikona 6).

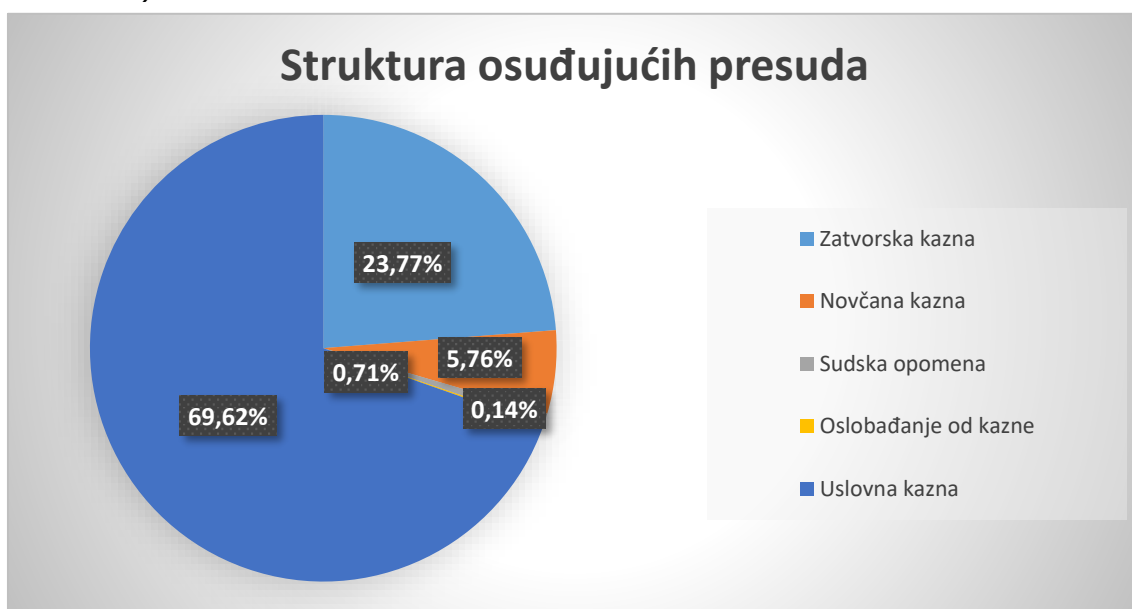
⁷ Optužnicama s kaznenim nalogom optužena su lica zbog krivičnih djela za koja je propisana kazna zatvora do pet godina.

Grafikon 6

Visok procenat osudjujućih presuda, odnosno nizak procenat oslobađajućih i odbijajućih presuda ukazuje na to da su kantonalna tužilaštva u 2019. godini postigla više nego dobar kvalitet u podignutim i potvrđenim optužnicama.

Ako se posmatra **struktura donesenih osudjujućih presuda sa aspekta izrečenih krivično-pravnih sankcija i ostvarene kaznene politike** od strane sudova u 2019. godini, evidentno je da je zatvorska kazna izrečena u odnosu na **2.199** lica, novčana kazna u odnosu na **533** lica, sudska opomena u odnosu na **66** lica, oslobađanje od kazne izrečeno je u odnosu na **13** lica, dok je u odnosu na **6.442** lica izrečena uslovna osuda, što iznosi **62,37%** od ukupnog broja donesenih sudskih odluka (u odnosu **10.328** lica), odnosno **69,62%** od ukupnog broja osudjujućih presuda (protiv **9.253** lica), (omjer prikazn na grafikonu 7).

Grafikon 7

U oblasti maloljetničkog kriminala kantonalna tužilaštva su u 2019. godini **primila ukupno prijava** u odnosu na **523** lica (**417** predmeta), pa kako su iz 2018. godine prenesene u rad neriješene prijave u odnosu na **124** lica (**85** predmeta), to su ova tužilaštva imala ukupno u radu prijava u odnosu na **647** maloljetnih lica (**502** predmeta).

Kantonalna tužilaštva su iz zakonom propisanih razloga **donijela odluke o nepokretanju postupka** u odnosu na **235** lica (**189** predmeta). U 2019. godini kantonalna tužilaštva **pokrenula su pripremne postupke** u odnosu na **160** lica (**123** predmeta), tako da su na općinskim sudovima u ovoj godini vođeni pripremni postupci u odnosu na ukupno **182** lica (**138** predmeta), jer su iz 2018. godine na sudovima ostali neriješeni pripremni postupci u odnosu na **22** lica (**15** predmeta).

Sudovi su **izrekli odgojne mjere** u odnosu na ukupno **117** lica (**92** predmeta).

U oblasti maloljetničkog kriminala treba imati u vidu da je, stupanjem na snagu i početkom primjene Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku, nadležnost tužilaštava proširena i na vođenje pripremnih postupaka, što je dodatno uticalo na obim i složenost tužilačkih dužnosti i može posebno uticati na pogoršanje efikasnosti rada, ukoliko povećan obim posla ne bude praćen adekvatnim kadrovskim jačanjem kantonalnih tužilaštava, odnosno obezbjeđenjem uslova za efikasno rješavanje pripremnih postupaka od strane ovih tužilaštava.

Osvrt na kaznenu politiku sudova

Kada se razmatra primjena Krivičnog zakona FBiH po vrstama podataka koji su prethodno izneseni, neophodno je dati osvrt i na **kaznenu politiku sudova**, posebno sa aspekta traženja odgovora da li je kaznena politika sudova u funkciji ostvarivanja svrhe kažnjavanja, kako u pogledu generalne, tako i u pogledu specijalne prevencije. Ako se ima u vidu da su sudovi u FBiH izrekli ukupno **62,39%** uslovnih osuda u odnosu na ukupan broj donesenih odluka, odnosno izrekli **69,62%** uslovnih osuda u odnosu na ukupan broj osuđujućih presuda, ne može se argumentovano tvrditi da se sa ovakvom kaznom politikom može ostvariti svrha kažnjavanja i doprinijeti suzbijanju vršenja krivičnih djela. Tome u prilog ide i značajan procenat uvaženih žalbi na donesene odluke sudova, Naime, sudovi su u 2019. godini rješavali **2.674** žalbe kantonalnih tužilaštava, od kojih su uvažili **500** žalbi, a odbili **536** žalbi protiv donesenih svih vrsta presuda, dok je na kraju 2019. godine ostalo neriješeno **1.649** žalbi. Ipak, neophodno je i dalje insistirati na tome da kantonalna tužilaštva još više ulažu kvalitetne žalbe na presude sudova, posebno u odnosu na izrečene krivično-pravne sankcije i time stvaraju procesne pretpostavke za preinačavanje sudskih odluka u pogledu izrečenih krivično-pravnih sankcija, jer samo tako mogu otkloniti od sebe prigovore da neulaganjem žalbi učestvuju u kreiranju ovakve blage kaznene politike. S druge strane neophodno je da

tužilaštva urgiraju kod drugostepenih sudova efikasnije rješavanje žalbi, ali i da VSTV BiH takođe u tom smislu interveniše kod drugostepenih sudova.

Rješavanje prijava i istraga u 2019. godini u kantonalnim tužilaštvima

Iz podataka prikazanih u tabeli ispod, može se zaključiti da su kantonalna tužilaštva Zapadno-hercegovačkog kantona i Bosansko-podrinjskog kantona, u toku 2019. godine riješila onaj broj prijava koliko je zaprimljeno u 2019. godini, dok su kantonalna tužilaštva Tuzlanskog kantona, Zeničko-dobojskog kantona i Hercegovačko-neretvanskog kantona riješila veći broj prijava u 2019. godini u odnosu na broj zaprimljenih prijava u toj godini. Ostala kantonalna tužilaštva su riješila manji broj prijava u 2019. godini u odnosu na broj zaprimljenih prijava u toj godini.

KT	Priliv prijava		Riješeno prijava		Neriješeno prijava	
	2018.	2019.	2018.	2019.	2018.	2019.
Unsko-sanskog kantona	2.244	2.546	2.579	2.512	1.024	1.053
Posavskog kantona	321	269	369	262	1	8
Tuzlanskog kantona	3.415	3.836	3.695	3.949	1.623	1.581
Zeničko-dobojskog kantona	2.632	2.531	3.021	2.719	784	593
Bosansko-podrinjskog kantona	114	95	114	95	0	0
Srednjobosanskog kantona	1.516	1.380	1.548	1.379	22	19
Hercegovačko-neretvanskog kantona	1.240	1.108	1.274	1.191	414	336
Zapadnohercegovačkog kantona	416	359	422	359	1	1
Kantona Sarajevo	6.722	6.461	6.368	6.059	5.850	6.240
Kantona 10	348	279	344	275	15	16

Tabela 1

Kada su u pitanju istrage, tri tužilaštva su riješila manje istraga u 2019. godini u odnosu na broj naređenih istraga u istom periodu (KT Unsko-sanskog kantona, KT Srednjobosanskog kantona i KT Kantona Sarajevo), dok je preostalih sedam tužilaštava riješilo veći broj istraga u 2019. godini u odnosu na broj istraga naređenih u istom periodu.

KT	Naređeno istraga		Riješeno istraga		Neriješeno istraga	
	2018.	2019.	2018.	2019.	2018.	2019.
Unsko-sanskog kantona	1.826	1.630	1.825	1.558	347	419
Posavskog kantona	269	189	269	204	88	73
Tuzlanskog kantona	2.545	2.659	2.547	2.721	520	470
Zeničko-dobojskog kantona	2.199	2.255	2.279	2.273	385	369
Bosansko-podrinjskog kantona	98	93	101	95	8	6
Srednjobosanskog kantona	1.331	1.218	1.372	1.197	295	319
Hercegovačko-neretvanjskog kantona	800	739	893	763	290	271
Zapadnohercegovačkog kantona	392	291	339	356	172	107
Kantona Sarajevo	2.440	2.563	2.387	2.512	1.047	1.134
Kantona 10	279	227	281	232	45	39

Tabela 2

Primjena Krivičnog zakona FBiH sa posebnim osvrtom na pojedina krivična djela

Prilog ovoj informaciji je Zbirni izvještaj o radu tužilaštava u FBiH u 2019. godini u kojem su izneseni podaci za sva kantonalna tužilaštva po strukturi kriminaliteta, odnosno po krivičnim djelima iz Krivičnog zakona FBiH u odnosu na koja djela su podnesene prijave protiv njihovih izvršilaca, zatim po krivičnim djelima iz Glave XVII Krivičnog zakona BiH (Krivična djela protiv čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom), kao i po krivičnim djelima koja su propisana posebnim zakonima. Kako bi analitička obrada iznesenih podataka po svim krivičnim djelima i svim procesnim fazama rada na prijavama i

istragama, uključujući i podatke o broju donesenih presuda i podatke o uložnim žalbama, iziskivala mnogo prostora, to će se u ovoj informaciji obraditi podaci o najbrojnim krivičnim djelima (razvrstanim po glavama Krivičnog zakona FBiH u kojima su propisana).

a) Podaci o najbrojnim krivičnim djelima

Najbrojnija krivična djela i u 2019. godini bila su **krivična djela protiv imovine iz Glave XXV Krivičnog zakona FBiH**, jer su kantonalna tužilaštva u toj godini u radu imala ukupno prijava protiv **6.879** lica (**23,97%** od ukupnog broja prijava u radu – **28.700** lica) i ukupno istraga protiv **3.747** lica (**24,78%** od ukupnog broja istraga u radu – **15.120** lica). Činjenica je da među ovim krivičnim djelima dominiraju krivična djela oštećenja tuđe stvari iz člana 293. Krivičnog zakona FBiH, krađe iz člana 286. Krivičnog zakona FBiH, teške krađe iz člana 287. Krivičnog zakona FBiH, prevare iz člana 294. Krivičnog zakona FBiH, razbojništva iz člana 289. Krivičnog zakona FBiH, utaje iz člana 290. Krivičnog zakona FBiH i prikrivanja iz člana 300. Krivičnog zakona FBiH.

Protiv izvršilaca krivičnih djela protiv imovine podignute su optužnice protiv **2.391** lica, a sudovi su donijeli odluke u odnosu na ukupno **2.834** lica, od čega su u odnosu na **2.522** lica donesene osuđujuće presude, u odnosu na **25** lica odbijajuće presude, u odnosu na **212** lica oslobađajuće presude, u odnosu na **72** lica odluke o obustavi postupka, dok je u odnosu na **3** lica donesena utvrđujuća presuda da je krivično djelo učinjeno u stanju neuračunljivosti.

U okviru osuđujućih presuda, zatvorske kazne izrečene su u odnosu na **787** lica, novčane kazne u odnosu na **239** lica, sudske opomene u odnosu na **13** lica, **1** lice je oslobođeno od kazne, dok je uslovna osuda izrečena u odnosu na **1.482** lica ili **58,76%**.

Kantonalna tužilaštva su zbog izvršenja **krivičnih djela podmićivanja i krivičnih djela protiv službene i druge odgovorne dužnosti iz Glave XXXI Krivičnog zakona FBiH** imala u radu ukupno prijava protiv **4.439** lica (**15,47%** od ukupnog broja prijava u radu – **28.700** lica) i ukupno istraga protiv **1.147** lica (**7,59%** od ukupnog broja istraga u radu – **15.120** lica). U okviru ovih djela, u 2019. godini najbrojnije je bilo krivično djelo zloupotrebe položaja ili ovlaštenja iz člana 383. Krivičnog zakona FBiH.

Za krivična djela podmićivanja i krivična djela protiv službene i druge odgovorne dužnosti u toku 2019. godine optuženo je **330** lica, a sudovi su donijeli odluke u odnosu na **358** lica, i to osuđujuće presude u odnosu na **254** lica, odbijajuće presude u odnosu na **5** lica, te je, u odnosu na **93** lica donesena oslobađajuća presuda, a u odnosu na **6** lica krivični postupak je obustavljen. Zatvorske kazne izrečene su u odnosu na **77** lica, novčanih kazni nije bilo, a uslovne osude izrečene su u odnosu na **177** lica ili **69,69%**.

Protiv izvršilaca **krivičnih djela protiv javnog reda i pravnog saobraćaja iz Glave XXX Krivičnog zakona FBiH**, u 2019. godini kantonalna tužilaštva su imala u radu ukupno prijava protiv **2.900** lica (**10,11%** od ukupnog broja prijava u radu – **28.700** lica) i ukupno istraga protiv **1.522** lica (**10,07%** od ukupnog broja istraga u radu – **15.120** lica). U okviru ovih djela najbrojnija su bila djela nasilničkog ponašanja iz člana 362. Krivičnog zakona FBiH, krivotvorenja isprave iz člana 373. Krivičnog zakona FBiH, nedozvoljenog držanja oružja ili eksplozivnih materija iz člana 371. Krivičnog zakona FBiH i samovlašća iz člana 370. Krivičnog zakona FBiH.

Za krivična djela protiv javnog reda i pravnog saobraćaja optuženo je ukupno **1.048** lica, a sudovi su donijeli odluke u odnosu na **1.199** lica, i to osuđujuće presude u odnosu na **1.077** lica, odbijajuće u odnosu na **22** lica, oslobađajuće u odnosu na **78** lica, dok su u odnosu na **19** lica donesene odluke o obustavi postupka, a u odnosu na **3** lica utvrđujuće presude da je protivpravno djelo učinjeno u stanju neuračunljivosti. Zatvorske kazne izrečene su u odnosu na **227** lica, novčane kazne u odnosu na **23** lica, sudske opomene u odnosu na **6** lica, **1** lice je oslobođeno od kazne, dok je u odnosu na **820** lica ili **76,14%** izrečena uslovna osuda.

Za **krivična djela protiv zdravlja ljudi iz Glave XXI Krivičnog zakona FBiH**, kantonalna tužilaštva imala su u 2019. godini ukupno u radu prijava protiv **2.733** lica (**9,52%** od ukupnog broja prijava u radu – **28.700** lica) i istraga protiv **2.141** lice (**14,16%** od ukupnog broja istraga u radu – **15.120** lica). Najzastupljenije djelo iz ove glave je bilo krivično djelo Posjedovanje i omogućavanje uživanja opojnih droga iz člana 239. Krivičnog zakona FBiH (ukupno prijava protiv **2.052** lica).

Protiv izvršilaca krivičnih djela protiv zdravlja ljudi, kantonalna tužilaštva podigla su optužnice protiv ukupno **1.827** lica, a sudovi su donijeli odluke u odnosu na ukupno **1.836** lica, od čega u odnosu na **1.780** lice osuđujuće presude, u odnosu na **7** lica odbijajuće presude, u odnosu na **28** lica oslobađajuće presude, a u odnosu na **21** lice postupak je obustavljen. Zatvorske kazne izrečene su u odnosu na **408** lica, novčane kazne u odnosu na **91** lice, u odnosu na **18** lica izrečene su sudske opomene, **1** lice je oslobođeno od kazne, a u odnosu na **1.262** lica izrečene su uslovne osude ili **70,90%**.

Kantonalna tužilaštva su za **krivična djela protiv braka, porodice i mladeži iz Glave XX Krivičnog zakona FBiH** u toku 2019. godine imala ukupno u radu prijava protiv **1.829** lica (**6,37%** od ukupnog broja prijava u radu – **28.700** lica) i istraga protiv **1.113** lica (**7,36%** od ukupnog broja istraga u radu – **15.120** lica). Najveći broj prijava i istraga odnosi se na krivično djelo nasilja u porodici iz člana 222. Krivičnog zakona FBiH (**1.394** prijavljena lica, istrage protiv **867** lica).

Optuženo je **627** lica, a sudovi su donijeli odluke u odnosu na **663** lica, od čega u odnosu na **601** lice osuđujuće presude, u odnosu na **8** lica odbijajuće presude i u odnosu na **35** lica oslobađajuće presude. Krivični postupak obustavljen je u odnosu na **12** lica, a u odnosu na **7** lica donesene su utvrđujuće presude da je krivično djelo počinjeno u stanju neuračunljivosti. Zatvorske kazne izrečene su u odnosu na **89** lica, novčane kazne u odnosu na **30** lica, a sudska opomena izrečena je u odnosu na **6** lica. Uslovne osude izrečene su u odnosu na **476** lica ili **79,20%**.

Za **krivična djela protiv slobode i prava čovjeka i građanina iz Glave XVII Krivičnog zakona FBiH**, kantonalna tužilaštva imala su u 2019. godini ukupno u radu prijava protiv **1.572** lica (**5,48%** od ukupnog broja prijava u radu – **28.700** lica) i istraga protiv **552** lica (**3,65%** od ukupnog broja istraga u radu – **15.120** lica). Najzastupljenije djelo iz ove glave je bilo krivično djelo ugrožavanja sigurnosti iz člana 183. Krivičnog zakona FBiH (ukupno prijava protiv **1.290** lica).

Protiv izvršilaca krivičnih djela protiv slobode i prava čovjeka i građanina, kantonalna tužilaštva podigla su optužnice protiv ukupno **310** lica, a sudovi su donijeli odluke u odnosu na ukupno **353** lica, od čega u odnosu na **305** lica osuđujuće presude, u odnosu na **8** lica odbijajuće presude, u odnosu na **23** lica oslobađajuće presude, u odnosu na **14** lica postupak je obustavljen, a u odnosu na **3** lica donesene su utvrđujuće presude da je krivično djelo počinjeno u stanju neuračunljivosti. Zatvorske kazne izrečene su u odnosu na **53** lica, novčane kazne u odnosu na **26** lica, u odnosu na **9** lica izrečene su sudske opomene, **1** lice je oslobođeno od kazne, a u odnosu na **216** lica izrečene su uslovne osude ili **70,82%**.

U odnosu na **krivična djela protiv života i tijela iz Glave XVI Krivičnog zakona FBiH** u izvještajnoj godini su kantonalna tužilaštva imala ukupno u radu prijava protiv **1.543** lica (**5,38%** od ukupnog broja prijava u radu – **28.700** lica) i istraga protiv **1.082** lica (**7,16%** od ukupnog broja istraga u radu – **15.120** lica). Među ovim djelima, najbrojnija su bila krivična djela lake tjelesne povrede iz člana 173. Krivičnog zakona FBiH, teške tjelesne povrede iz člana 172. Krivičnog zakona FBiH i učestvovanja u tuči iz člana 174. Krivičnog zakona FBiH.

Zbog krivičnih djela protiv života i tijela kantonalna tužilaštva su podigla optužnice protiv **756** lica, a sudovi su donijeli odluke u odnosu na **968** lica i to osuđujuće presude u odnosu na **863** lica, odbijajuće presude u odnosu na **12** lica, oslobađajuće presude u odnosu na **65** lica, te odluke o obustavi postupka u odnosu na **19** lica, dok su u odnosu na **9** lica donesene utvrđujuće presude da je krivično djelo učinjeno u stanju neuračunljivosti. Zatvorske kazne izrečene su u odnosu na **190** lica, novčane kazne u odnosu na **58** lica, u odnosu na **10** lica su izrečene sudske opomene, **3** lica su oslobođena od kazne, dok je u odnosu na **602** lica izrečena uslovna osuda ili **69,76%**.

Za **krivična djela protiv privrede, poslovanja i sigurnosti platnog prometa iz Glave XXII Krivičnog zakona FBiH**, kantonalna tužilaštva imala su ukupno u radu prijava protiv **1.248** lica (**4,35%** od ukupnog broja prijava u radu – **28.700** lica) i istraga protiv **370** lica (**2,45%** od ukupnog broja istraga u radu – **15.120** lica). Krivično djelo obmana pri dobijanju kredita ili drugih pogodnosti iz člana 268. Krivičnog zakona FBiH bilo je najbrojnije među ovim djelima.

Zbog krivičnih djela protiv privrede, poslovanja i sigurnosti platnog prometa podignute su optužnice protiv **87** lica, a sudovi su donijeli odluke u odnosu na **157** lica, i to osuđujuće presude u odnosu na **131** lice i oslobađajuće presude u odnosu na **21** lice, dok je u odnosu na **5** lica krivični postupak obustavljen. Zatvorske kazne izrečene su u odnosu na **16** lica, novčane kazne u odnosu na **5** lica, a u odnosu na **110** lica izrečena je uslovna osuda ili **83,97%**.

U toku 2019. godine kantonalna tužilaštva su za **krivična djela protiv bezbjednosti javnog saobraćaja iz Glave XXVIII Krivičnog zakona FBiH** imala ukupno u radu prijava protiv **1.058** lica (**3,69%** od ukupnog broja prijava u radu – **28.700** lica) i istraga protiv **808** lica (**5,34%** od ukupnog broja istraga u radu – **15.120** lica). Najzastupljenije krivično djelo bilo je teško krivično djelo protiv bezbjednosti javnog saobraćaja iz člana 336. Krivičnog zakona FBiH (**850** prijavljenih lica, istrage protiv **665** lica).

Kantonalna tužilaštva su za djela iz ove glave podigla optužnice protiv **640** lica, a sudovi su donijeli odluke u odnosu na **739** lica, od čega osuđujuće presude u odnosu na **696** lica, oslobađajuće presude u odnosu na **33** lica, a u odnosu na **10** lica je obustavljen krivični postupak. Zatvorske kazne izrečene su u odnosu na **74** lica, novčane kazne u odnosu na **3** lica, **4** lica su oslobođena od kazne, a u odnosu na **615** lica izrečena je uslovna osuda ili **88,36%**. Sudskih opomena za ova djela, u izvještajnom periodu, nije bilo.

Aktuelnost i nužnost otkrivanja i procesuiranja izvršilaca **krivičnih djela iz Glave XVII Krivičnog zakona BiH** (Krivična djela protiv čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom – ratni zločin), koja je naročito naglašena usvajanjem Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina, nameće potrebu da se i u odnosu na djela ratnih zločina daju podaci o radu kantonalnih tužilaštava. U 2019. godini kantonalna tužilaštva su imala ukupno u radu prijava protiv **63** lica i istraga protiv **222** lica. Podignute su optužnice protiv **5** lica, a sudovi su donijeli odluke u odnosu na **11** lica, i to u odnosu na svih **11** lica osuđujuće presude sa izrečenim zatvorskim kaznama.

b) Angažovanje kantonalnih tužilaca u primjeni Krivičnog zakona FBiH

Angažovanje kantonalnih tužilaca u primjeni Krivičnog zakona FBiH je bitan faktor za ocjenu efikasnosti njihovog rada i dostignutog stepena efikasnosti rada kantonalnih tužilaštava i to naročito sa aspekta utrošenog vremena za vršenje funkcija otkrivanja i gonjenja počinilaca krivičnih djela i u tom smislu praktičnoj primjeni navedenog zakona. Razmatrajući ovo pitanje evidentno je da se u kalendarskoj godini, po odbitku vremena za korištenje godišnjih odmora, državnih i vjerskih praznika, vremena za obaveznu edukaciju, te vremena koje se utroši na prisustvo sastancima, konferencijama, okruglim stolovima, seminarima i savjetovanjima, efektivno vrijeme rada svodi na 10 ili manje od 10 mjeseci. Kada se pri tome uzme u obzir da tužioci moraju zastupati podignute optužnice u krivičnim postupcima pred općinskim i kantonalnim sudovima u okviru njihove mjesne nadležnosti, proizilazi da se vrijeme za konkretan rad na rješavanju prijava i istraga, provođenju nadzora nad radom ovlaštenih službenih lica u policiji i drugim agencijama za sprovođenje zakona svodi na nekoliko mjeseci efektivnog rada. Primjera radi, na područjima prostorno velikih kantona (Tuzlanski kanton, Unsko-sanski kanton, Zeničko-dobojski kanton) u kojima postoji veći broj općinskih sudova koji su od sjedišta tužilaštva udaljeni i do 120 km, pristupi tužilaca sudovima, radi izjašnjenja o krivnji ili suđenjima, mjere se desetinama hiljada dolazaka.

Ne upuštajući se u dalje elaboracije ovog objektivnog problema, sasvim je izvjesno da ove okolnosti, odnosno činjenice, bitno utiču na efikasnost rada kantonalnih tužilaca, odnosno tužilaštava u cjelini.

c) Druge okolnosti od uticaja na efikasnost rada kantonalnih tužilaštava u primjeni Krivičnog zakona FBiH

Parlament FBiH je u 2014. godini donio Zakon o suzbijanju korupcije i organizovanog kriminala u FBiH⁸, koji je dana 01.08.2014. godine stupio na snagu, s tim da se trebao početi primjenjivati šest mjeseci od dana njegovog stupanja na snagu, tj. 01.02.2015. godine. Ovim zakonom ponovo je propisana prvostepena nadležnost Vrhovnog suda FBiH i Federalnog tužilaštva FBiH u odnosu na krivična djela korupcije i organizovanog kriminala, zbog čega su u Vrhovnom sudu FBiH i Federalnom tužilaštvu FBiH osnovani posebni odjeli.

S tim u vezi, Federalno tužilaštvo FBiH je u 2014. godini donijelo novi Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji, kojim je, u skladu sa odredbama navedenog zakona, ustanovljena nova unutrašnja organizacija Federalnog tužilaštva FBiH, tako da je, pored Odjela opšte nadležnosti (Odjel I), formiran i Poseban odjel za suzbijanje korupcije, organizovanog i međukantonalnog kriminala (Odjel II). Međutim, pomenuti zakon se ni nakon 01.02.2015. godine nije počeo

⁸ "Službene novine FBiH", broj: 59/14.

primjenjivati usljed nedostatka budžetskih sredstava i neobezbjeđenja potrebnog prostora za rad sudija, tužilaca i administrativnog osoblja u posebnim odjelima Vrhovnog suda FBiH i Federalnog tužilaštva FBiH, što je uticalo i na zastoje u imenovanju istih⁹.

U međuvremenu, Vlada FBiH je na sjednici 09.07.2015. godine zaključila da je potrebno izvršiti analizu Zakona o suzbijanju korupcije i organizovanog kriminala u FBiH, te, u skladu sa rezultatima analize, izraditi nacrt izmjena i dopuna ovog zakona, koji bi sadržavao novi rok početka primjene, ali i druge izmjene za koje se utvrdi potreba. Povodom tog zaključka Vlade FBiH, Federalni ministar pravde formirao je Radnu grupu čiji je zadatak bio da analizira aktuelni Zakon o suzbijanju korupcije i organizovanog kriminala u FBiH, a koju su činili predstavnici Pravnog fakulteta u Sarajevu, Vrhovnog suda FBiH, Federalnog tužilaštva FBiH i Federalnog ministarstva pravde. Njezin rad i sveobuhvatna analiza rezultirali su Prednacrtom novog zakona. Vlada FBiH je na 139. sjednici održanoj dana 26.04.2018. godine utvrdila Nacrt zakona o suzbijanju organizovanih oblika krivičnih djela, organizovanog kriminala, terorizma i međukantonalnog kriminala, koji propisuje osnivanje, organizaciju, nadležnost i postupanje posebnih odjela Vrhovnog suda FBiH i Federalnog tužilaštva FBiH. Početkom primjene Zakona o suzbijanju organizovanih oblika krivičnih djela, organizovanog kriminala, terorizma i međukantonalnog kriminala prestaje da važi Zakon o suzbijanju korupcije i organizovanog kriminala u FBiH iz 2014. godine.

U vezi s prethodno navedenim, valja napomenuti i da je krajem 2019. godine održan ekspertni sastanak na temu uspostave posebnih odjela za borbu protiv korupcije u FBiH – izazovi i budući koraci tokom kojeg su doneseni sljedeći zaključci:

1. Izvršna vlast FBiH treba hitno odlučiti da li će se Zakon o suzbijanju korupcije i organizovanog kriminala u FBiH iz 2014. godine staviti van snage ili će se implementirati;

2. Prije razmatranja eventualnog usvajanja Nacrta Zakona o suzbijanju organizovanih oblika kriminala, krivičnih djela korupcije, organizovanog kriminala, terorizma i međukantonalnog kriminala iz 2018. godine, potrebno je

⁹ Krajem januara 2015. godine Vlada FBiH je podnijela Parlamentu FBiH prijedlog Zakona o izmjenama Zakona o suzbijanju korupcije i organizovanog kriminala u FBiH, kojim bi se početak njegove primjene prolongirao za 01.01.2016. godine.

Zbog složenosti obezbjeđenja uslova za početak rada posebnih odjela, Vlada FBiH je u februaru 2016. godine uputila Parlamentu FBiH na razmatranje i usvajanje Prijedlog Zakona o izmjenama Zakona o suzbijanju korupcije i organizovanog kriminala u kome je predložen novi početak primjene ovog zakona i to počev od 01. jula 2017. godine. Parlament FBiH, u toku 2016. godine, nije usvojio predložene izmjene u pogledu utvrđivanja datuma početka primjene Zakona, pa zbog neobezbjeđenja prostora i budžetskih sredstava za rad posebnih odjela, nije ni ostvaren predloženi početak primjene (01.07.2017. godine).

uraditi analizu o broju predmeta koji će biti preneseni u skladu sa suženom nadležnošću iz Nacrta Zakona;

3. Ukoliko se usvoji Nacrt Zakona iz 2018. godine, bitno je prepoznati da će ozbiljni predmeti korupcije ostati u nadležnosti kantonalnih sudova/tužilaštava koje će biti potrebno dalje kadrovski i materijalno jačati. Istovremeno je potrebno osigurati popunjavanje postojećih sistematizovanih pozicija nosilaca pravosudnih funkcija.

Dakle, neimplementacija donesenih zakonskih rješenja iz oblasti borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala, kako to i pokazuju prethodno istaknuti podaci, dovela je do toga da, kao i ranijih godina, dostignuti stepen otkrivanja i procesuiranja izvršilaca ovih krivičnih djela, očito nije u srazmjeri sa opravdanim društvenim zahtjevima za uspješniju borbu protiv ovakvih pojava oblika kriminala, niti je u stanju da obezbijedi potpuno izvršenje obaveza BiH kao države, preuzetih ratifikacijom međunarodnih konvencija koje se odnose na borbu protiv navedenih vrsta kriminala.

Finansiranje kantonalnih tužilaštava iz 10 budžeta kantona, osim rascjepkanosti, ukazuje i na mogućnost lokalnih uticaja na nezavisnost i samostalnost rada kantonalnih tužilaštava, zbog čega je ovakav način finansiranja neodrživ i neprihvatljiv, posebno sa aspekta obezbjeđenja uslova koje BiH treba da ostvari prema Sporazumu o pridruživanju Evropskoj Uniji. Visina budžetskih sredstava za rad kantonalnih tužilaštava različita je od kantona do kantona i zavisna u prvom redu od veličine tužilaštva i broja zaposlenih, ali i od ekonomske snage kantona, tako da ova okolnost sprječava ujednačavanje standarda u procesu finansiranja. Zbog toga je Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH Ministarstvu pravde FBiH još 2008. godine dostavilo nacrt jedinstvenog Zakona o tužilaštvima u FBiH u kojem je, između ostalog, predviđeno da se finansiranje kantonalnih tužilaštava vrši iz budžeta FBiH, ali i neka druga rješenja usmjerena na stvaranje uslova za efikasniji rad kantonalnih tužilaštava.

PREPORUKE

U predstavljenoj Informaciji, pored osnovnih podataka o obimu i kvalitetu rada kantonalnih tužilaštava u postupku primjene Krivičnog zakona FBiH, naznačeni su prisutni problemi koji znatno otežavaju uslove pod kojima kantonalni tužioci vrše svoje funkcije i primjenjuju Krivični zakon FBiH pred sudovima u FBiH. Ti problemi su organizacione, kadrovske i materijalne prirode i oni su od znatnog i direktnog uticaja na efikasnost rada kantonalnih tužilaca i kantonalnih tužilaštava u cjelini. S obzirom na brojnost tih problema, mogle bi se istaći brojne preporuke u odnosu na aktivnosti koje bi trebalo hitno preduzimati u narednom periodu, kako na federalnom, tako i na kantonalnom nivou.

Međutim, polazeći od nadležnosti Vlade FBiH, fokus će biti na onim preporukama koje bi u narednom periodu mogla realizovati Vlada FBiH, i to:

1. Intenzivirati aktivnosti na razmatranju nacrtu Zakona o tužilaštvima u FBiH koji je Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH prije više od 10 godina dostavilo Federalnom ministarstvu pravde radi razmatranja na Vladi FBiH i pokretanju postupka njegovog usvajanja od strane Parlamenta FBiH;
2. Kontinuirano preduzimati aktivnosti na kadrovskom i materijalnom snaženju svih tužilaštava u FBiH, te u tom smislu dati preporuke vladama kantona u FBiH, jer je to neophodan uslov povećanja efikasnosti rada tužilaštava;
3. Donijeti odgovarajuća zakonska rješenja i ustrajati u stvaranju uslova za početak rada posebnih odjela Vrhovnog suda FBiH i Federalnog tužilaštva FBiH u cilju efikasnijeg otkrivanja i gonjenja počinitelja krivičnih djela u oblasti organizovanog kriminala i korupcije. Provoditi dalje aktivnosti radi realizacije zaključaka održanih povodom ovog pitanja u toku 2019. godine, a koji zaključci su navedeni u ovom izvještaju¹⁰
4. Razmotriti kaznenu politiku sudova i ocijeniti potrebu davanja preporuka sudovima, uvažavajući njihovu nezavisnost i samostalnost, da preispitaju da li je kaznena politika u funkciji ostvarivanja svrhe kažnjavanja i efikasnog suzbijanja pojedinih vidova kriminala, odnosno preporuka tužilaštvima, uvažavajući takođe i njihovu nezavisnost i samostalnost, da energičnijim ulaganjem žalbi, posebno u odnosu na odluke o krivično-pravnim sankcijama, stvore procesne uslove da drugostepeni sudovi mogu preinačavati odluke prvostepenih sudova i izricati strožije kazne.

V.D. GLAVNOG FEDERALNOG TUŽIOCA

Tihomir Jurko

¹⁰ U okviru naslova “Druge okolnosti od uticaja na efikasnost rada kantonalnih tužilaštava u primjeni Krivičnog zakona FBiH“